

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN DE HUMANISTISCHE LUISTERKRING

Administratie Humanistische Luisterkring, Oudegracht 152, Utrecht. Tel. (030) 10163
Postgiro 58. Abonnementsprijs f 5,50 per jaar. Buitenland f 7,- per jaar, voor
België f 6,-. Losse nummers f 0,30. Verschijnt wekelijks.

WINSTON CHURCHILL

De dood van Winston Churchill, hoezeer ook verwacht omdat ieder begreep dat hij in zijn lange doodstrijd het onder-spit moest delven, heeft toch honderden miljoenen geschokt. Een groot politicus, die een symbool was geworden, ging heen. Zijn roem in de wereld berustte niet op het feit dat hij 57 jaar van zijn leven lid was geweest van het Britse parlement, hoe strijdbaar hij zich daarin ook had gedragen. Evenmin ontleende hij zijn internationale vermaardheid aan zijn prestaties als minister in vele uiteenlopende kabinetten in de periode van 1906 tot 1929. Opvallend was toen wel zijn onafhankelijkheid (van 1906 tot 1925 stond hij, als liberaal of als onafhankelijk kamerlid, buiten de conservatieve partij) en voor de eerste wereldoorlog heeft hij zelfs enige jaren, samen met Lloyd George, aanzienlijke sociale hervormingen bepleit. Op het toneel van de wereldgeschiedenis begon hij echter zijn heldenrol pas te spelen in mei 1940, toen Hitler zich met een overrompelende militaire overmacht tegen het Westen keerde. Churchill kon het Engelse volk weinig anders in het vooruitzicht stellen dan „bloed, gezwog, tranen en zweet”. Maar tevens zijn onbuigzame wil de weerstand te organiseren die zou kunnen leiden tot de redding van Groot-Brittannië en de bevrijding van West-Europa. Zijn stem is toen geworden de moedgevende en hoopwekkende vertroosting voor volkeren in de benauwenis. Zijn indrukwekkende woorden — want Churchill was een kunstenaar in zijn welsprekendheid — zijn onvergetelijk gebleven, want in de duisternis werden zij gehoord alsof zij met licht geladen

waren. Hij stond aan het hoofd van een coalitieregering, waarin het enge partijbelang was geweken om Groot-Brittannië te redden, het Derde Rijk te breken. Het oorlogsdoel reikte evenwel verder, want in het Brits-Amerikaanse Atlantische Handvest werden de beginselen opgenomen, die later ook de opstellers van het Handvest der Verenigde Naties zouden inspireren. In Engeland zelf werkte de liberaal Beveridge de grondslag uit voor een „Welfare State”, een „sociale staat”.

In het tijdvak van 1940 tot 1945 reikte Winston Churchill tot een hoogte, die hij voordien nadien nimmer bereikte. Hij werd immers de bezielende kracht om een regime te vernietigen dat gebaseerd was op willekeur, verachting voor de menselijke waardigheid, uitroeiing der Joden, moord op miljoenen andere burgers van Europa, rassendiscriminatie en terreur. Dit regime, een oorlogsmachinerie van geraffineerde wreedheid, kon helaas niet anders worden gebroken dan met militaire middelen. Maar de verdwijning ervan was een voorwaarde om de mensheid nieuwe moed te geven inzake de mogelijkheid, de samenleving te vernieuwen. Aan die mogelijkheid tot humanisering der wereld heeft „good old Winnie” toen een onschatbare bijdrage geleverd. In zijn hulde aan de piloten, die in 1940 Engeland moesten verdedigen, heeft Churchill gezegd: „Nooit op het terrein van de menselijke strijd zijn zoveel verschuldigd aan zo weinigen.” Zelden hebben zoveel honderden miljoenen een zo grootse hulde gebracht aan één man.

A. C.

ACTUEEL HUMANISME

Sport is ieder weekend actueel en daarom wil ik het ditmaal daar eens over hebben. Wat ons voor deze uitzending in het bijzonder interesseert zijn natuurlijk niet de technische, maar de menselijke kanten van de sportbeoefening in het algemeen en de plaats van de sport in de samenleving. Met sport in het algemeen bedoel ik niet alleen de sportbeoefening door amateurs, maar ook de beroepssport, het kijkspel en de nieuws waarde in dag- en weekbladen. Ik krijg weleens de indruk, dat het niet meer gaat om lichamelijke en geestelijke ontspanning. Veeleer schijnt de sport voor steeds grotere groepen van de bevolking een zo belangrijke plaats in het leven in te gaan nemen, dat al het andere er aan ondergeschikt gemaakt schijnt te worden.

Nauw daarmee samen hangt het gedrag van de toeschouwers, dat niet altijd getuigt van sportiviteit. Mishandeling van spelers en scheidsrechters is gelukkig in Nederland niet aan de orde van de dag, maar het komt voor. En wat moet ik denken van een berichtje, dat ik onlangs in de krant las. Het kwam er op neer, dat in grote duels van een topsportsman gevraagd kan en moet worden dat hij de wilskracht heeft zich leeg te rijden, te lopen, te springen of welke tak van sport hij ook beoefent.

Ik heb voor deze uitzending Prof. Mazure gevraagd naar de studio te komen. Prof. Mazure heeft 40 jaar lang de korfbalsport actief beoefend en is als scheidsrechter nog regelmatig op de korfbalvelden aanwezig. Ook is hij lid van de raad van advies van

aan onze lezers

Door het overlijden van Sir Winston Churchill op zondagmorgen l.l. is de uitzending van de lezing van L. G. v. d. Wal niet uitgesproken. De toezending van het Woord van de Week is hierdoor vertraagd.

DE ADMINISTRATIE

het Humanistisch Verbond. Ik zou hem nu willen vragen wat hij van één en ander denkt.

Wel, meneer Bijleveld, U zei, dat U het over sport wil hebben. Maar dacht U daarbij niet wat eenzijdig aan de sport, waarover U in de kranten leest? Die kranten schrijven uiteraard overwegend over de paar duizend beroeps- en semiberoepssportbeoefenaars en over de enkele honderdtallen topamateurs, die Nederland telt. Maar als ik aan sport denk, gaat het vooral om de massa van anderhalf miljoen jonge — en soms wat oudere — mensen, die week in, week uit naar de sportvelden en sporthallen trekken om zelf daadwerkelijk sport te beoefenen — ook al zullen zij nooit tot de uitblinkers behoren. En wat ik vooral belangrijk vind is wát zij daar zoeken en vinden.

Dit is vooral een tegenwicht tegen de eenzijdigheid van de moderne maatschappij. De gemiddelde werker behoeft zich lichamelijk nauwelijks meer in te spannen. Zijn werk is veelal een schakeltje in een proces waarvan hij noch het begin, noch het eind ziet en

in dat werk is voor de in ieder mens aanwezige drang om zich te doen gelden, geen of onvoldoende ruimte.

Denkt U zich nu diezelfde mens in een sportwedstrijd. Hij ondergaat de voldoening van de inspanning tot het uiterste. Hij, die in het dagelijks leven volgens een vast patroon moet werken, kan nu zelf beslissen hoe hij zal uitlopen en hoe hij de bal zal spelen. In zijn werk heeft hij een ongeschikte taak, maar in de wedstrijd is hij

het, die het winnende doelpunt scoort of verhindert.

Als humanist gaat mij de mogelijkheid tot ontplooiing van de persoonlijke vermogens in ieder mens ter harte, en juist daarom waardeer ik zo, dat in de sportwedstrijd iedere speler zich als een volledige persoonlijkheid — met lichaam, wil en geest — kan uitleven. En ook dat hij daarin door ploeggenoten én door tegenstanders wordt gewaardeerd. Ook door tegenstanders, want het is zo belangrijk dat in en met de sport spontaan het begrip van de sportiviteit is opgekomen; een begrip dat inhoudt de innerlijke bereidheid om zich te houden aan de regels van het spel én het eerbiedigen en waarderen van de tegenstanders. Het is een ideaal, waaraan de werkelijkheid niet altijd voldoet — U wees daar al op — maar dat toch in de beoordeling van de sport sterk positief mag meespreken.

Accoord, maar ik heb zojuist al gewezen op de ongezonde bijverschijnselen en helaas is voor vele buitenstaanders dát het gezicht van de sport, hun enige aanknopingspunt. Hoe denkt U over die bijverschijnselen?

Ik geloof dat ik die bijverschijnselen tot twee groepen terug kan brengen: de sport als kijkspel en de gevaren van de sport voor het lichamelijk en geestelijk welzijn van de beoefenaars.

Als ik U vertel, dat ik in mijn leven ruim 800 korfbalwedstrijden heb gespeeld, maar dat ik uiterst zelden naar een wedstrijd ga kijken, begrijpt U wel, dat ik over dat kijken niet zo enthousiast zal worden als zo pas over het spelen. Maar dat veel mensen graag naar een goede voetbalwedstrijd gaan, daarover zit ik zeker niet in zak en as. Vraagt U zich maar eens af wat ze anders op die zondagmiddag kunnen doen? Natuurlijk kunt U vele vormen van vrijetijdsbesteding noemen, die U en ik hoger aanslaan, maar ik kan er nog meer tegenoverstellen, die we minder zouden waarderen. En dat publiek toont stellig geen slechte smaak; de voetballers, die het meest tot de publieke verbeelding spreken, zijn niet de keiharde doorzetters, maar de spelers met de fijne techniek en tactiek zoals Abe Lenstra, Faas Wilkes en Coen Moulijn.

Dan die gevaren. U sprak in het begin met een zekere afschuw over leegrijden. Nu, al ben ik nooit een topsportman geweest, ik moet zeggen, dat mijn liefste herinneringen toch zijn aan die wedstrijden uit mijn jongelingsjaren dat ik met een „overwinnen of sterven” mentaliteit binnen de lijnen kwam en me zelf tot het uiterste gaf. Zeker bij het huidige medische toezicht op de topsport zie ik hierin geen ernstig gevaar.

Geestelijke gevaren? Waar zijn die niet? Laten we oppassen, ons eigen levenspatroon niet aan anderen op te leggen. Zelf heb ik altijd gestreefd naar een alzijdig leven, waarin de sport een belangrijke, maar geen overheersende plaats innam. Maar dit type mens brengt het nooit tot topprestaties, en die maken het leven en de maatschappij toch wel boeiender.

Rede en Religie in het Humanisme

In deze uitgave is er naar gestreefd de verschillende opvattingen die zich binnen het humanisme over deze onderwerpen voordoen, tot hun recht te laten komen.

Formaat 15x23 cm. - Omvang ca. 250 pag.s

Prijs f 9.90

U kunt dit bestellen door overschrijving op giro 30.49.60, t.n.v.

Centraal bureau Humanistisch Verbond
OUDEGRACHT 152 - UTRECHT

Ik heb dus groot respect voor hen, die zich een aantal jaren met grote toewijding geheel aan hun sport wijden, ook al ben ik blij, dat ik nooit iets met coaches, dwingende leefregels, medische en psychologische begeleiding te maken heb gehad.

En als proef op de som zouden we eens kunnen denken aan de Nederlandse topsportmensen — zeg de deelnemers aan de Olympische Spelen — dan zijn dat stellig niet de jongeren over wier geestelijke gevaren we ons de meeste zorgen moeten maken. Dan zijn er eerder jongerengroepen, die men graag wat méér aandacht en toewijding voor sportbeoefening zou zien opbrengen.

Hartelijk dank Prof. Mazure. Ik ben blij dat U erop gewezen hebt de ontwikkeling van de sport niet te eenzijdig te bekijken.

Toen ik deze uitzending voorbereidde, kwam mij in verband met de invloed van de sport ook een stukje uit de conference van oudejaar 1963 van Wim Kan in gedachten. Wim Kan heeft het onder andere erover, dat je in Nederland geen revoluties kunt verwachten en dan zegt hij:

„En als het Nederlandse Volk al bereid zou zijn om de straat op te rennen en revolutie te schoppen, dan laten we Feyenoord voetballen voor de televisie en dan blijft heel Nederland thuis.”

Laat ik na dit mooie beeld van de invloed

van de sport op de samenleving proberen een conclusie uit ons gesprek te trekken. De sport moet dus niet een allesbeheersende levensvervulling zijn. Maar wel heeft de sport een belangrijk aandeel in de harmonische ontplooiing van de menselijke eigenschappen en vermogens. En op die wijze draagt de sport bij tot de gezonde geest in een gezond lichaam.

Het leven is een avontuur met risico's en ook het avontuur van de sport heeft zijn gevaren. Lichamelijk door overspanning en uitputting, geestelijk door te grote aandacht. En bij het risico van te grote aandacht speelt de publieke belangstelling een rol die dreigt uit te gaan naar hét record of hét winstpunt in plaats van naar een juiste waardering van de sportiviteit.

Dit zou men een summier samenvatting kunnen noemen van een humanistische visie op sport, sportbeoefening en het kijken naar sportgebeuren. Kunt U zich met deze conclusie verenigen?

Misschien zou ik een accentje anders leggen maar als geheel bezien is dit ook mijn opvatting.

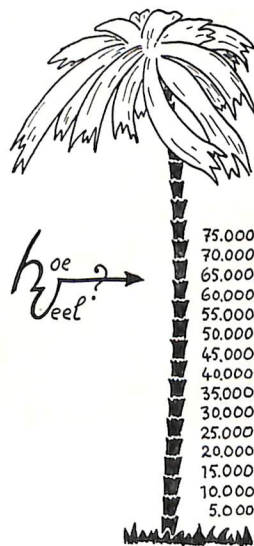
Geen sport dus om de wille van de sport, maar sport als één van de zinvolle en gezonde activiteiten voor beoefenaar en toeschouwer.

Nogmaals hartelijk dank prof. Mazure. En de kijkers die wat meer over modern humanisme en het Humanistisch Verbond willen weten, kunnen zich wenden tot het Centraal Bureau, in Utrecht.

J. BIJLEVELD

Giro 64.75.00 Bihar-actie

Stand op 23 januari

lezingen voor de radio

zo. 31 jan. VARA 9.45 uur: Mevr. S. F. Schilthuis-van der Wal: „Omdat vader 't zegt...”

di. 2 feb. AVRO 15.30-15.45 uur: P. N.Kruyswijk: „Geestelijke verzorging bij ziekte”.

zo. 7 feb. VARA 9.45 uur: G. Stuiveling: „Uit humanistisch oogpunt”.

zo. 14 feb. VARA 9.45 uur: B. W. Schaper: „Onderweg naar volwassenheid”.